

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:	Felelős szerkesztő:	Társ-szerkesztő:	Hirdetéseket és előfizetéseket
Egész évre 5 frt — kr.	Dr. Prok Gyula. Sztempák Jenő.		elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyháza,
Fél évre 2 frt 50 kr.			iskola-utca 13-ik szám.
Negyed évre 1 frt 25 kr.	Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.		Egyes szám ára 10 krajczár.

Az apagi jegyző.

Egymás után két rövidke, jelentéktelen hír látott napvilágot a helyi és a budapesti sajtóban. Az egyikben meg volt írva, hogy Balogh Sámuel apagi jegyző sikkasztott. Ez a hír nem kellett föltűnést, mintha az emberek általában igen természetes dolognak tartanák, hogy az apagi jegyző, s kivüle minden jegyző, akiről utóbb kisl, hogy hivatalos teendőit hűtlenül végezte, sikkasztott.

Rövid néhány nap mulva jött egy másik nemkevésbé igénytelen hír, amely tudtára adta a közönyös világnak, hogy az apagi jegyző ugyan nem sikkasztott, ellenben árva és özvegy hátrahagyásával főbe lőtte magát. Erre sem volt az embereknek mondani valójuk, ha csak nem annyi, hogy ha nem sikkasztott, akkor ugyan micsoda boldonság volt tőle az öngyilkosság.

Nevezetes tünet ez mindkettő, s élesen elítéli a mi társadalmunk fellelt erkölcsi felfogását. De tetemre hívja a mi egész közigazgatási rendszerünket is, amelynek annyi ereje sincs, hogy a sikkasztásokat megelőzze, a nem sikkasztókat védje, s a netán meghurczoltaknak menedéket nyujtson.

Ettől a szomorú tényről eltekintve, mégis csak kíváncsiak volnánk tudni, sikkasztott-e hát valójában Balogh Sámuel apagi jegyző, vagy nem? Ha nem sikkasztott, égünk a vágytól a felvilágosításért, hogy ugyan kitől eredett a sikkasztás híre? ki engedte meg annak még a fővárosi lapokban való közzétételét is? minő adatok állottak a hír első terjesztőjének rendelkezésére? Sulyos beszámítás alá esik ez akkor, midőn a mi társadalmunk a priori elhiszi egyszeri hallásra is bárkiről a bűnt, s mintegy érvényre emeli azt a felfogást, hogy mindenki csak feltételeesen becúsíthat, addig t. i. míg ki nem súlt róla, hogy nem az, s csak természetes, hogy kisl a bünyesség.

És itt kénytelenek vagyunk egy merész feltevésig vezetni okoskodásainkat, mint amely azonban igen gyakran megvalósul az életben.

A büntető törvénykönyvünk életfogytiglan tartó fegyházzal rendelj sultani azt az embert, akinek esküvel megerősített hamis vallomása alapján valakit halálra, vagy életfogytig terjedő fegyházra ítél a bíróság. Balogh Sámuel minden valószínűség szerint egy valótlán és hamis vád miatt vetett végett életének. —

Az erkölcsi és jogfilosofiai törvények szerint semmi különbség nincs, ha a hamis vád a büntető hatalom, vagy a társadalom ítélőszéke előtt emeltek. De nem tesz különbséget az sem, hogy a hamis vád folytán a hóhér kötele, avagy a kétségbeesett lélek önelhatározásából felemelt önkéze fosztja e meg az ártatlan deliquent életétől. — Az anyagi büntett tehát — mert a következmény ugyanaz — megvan mindkét esetben. — Hogyan, hát az egyik esetben a hamisan vádaskodónak súlyosan lakolni kell, a másik esetben pedig talán még szabadon dicsekedni is joga van? Hát hol van itt az erkölcsi rend szilárdsága, amely megköveteli, hogy az ugyanazon okozatot létrehozó bünyös ok egyformán üldöztessek, s amely a forma uralmát a tartalmat terő lényeg fölött el nem ismerheti, anélkül, hogy ön létének alapját ne kockáztatná! Sőt mertünk még tovább is menni! A hivatott bíró tudományának és gyakorlati érzékének egész tárházával ellenőrizheti a bíróság előtti hamis vádaskodást. Előtte nemcsak az esküvel megerősített hamis vallomás vár mérlegelésre, de azonfelül az anyagi, subjektív és tárgyi ténykörülmények összesége. — A társadalom ítélőszéke

A „NYIREGYHÁZA” TÁRCZÁJA.

Augusztus végén.

Lombsátoros liget! Ti ezer virágok!
Halljátok a nyüzsgő, a zajgó világot?
— Alig pihentem még s újabb tusára hív.
Búcsuzgató szemmel tekintetek rátok.

Kedves körötökben alig időzhettem,
Magamat veletek ki se beszélhettem:
S megkondult — hah! csüitt! csüitt! be rémesen
[hangzik —
Megkondult a válás órája felettem!

S a kit úgy szerettem a színes kis lepkét,
Madárdalok lombnak zöldelő levelét:
Nem maradhatok itt ősi elmúlásra,
Tarolt meső felett, hogy könnyet öntenék.

Pedig a csalógány nem soká utra kél
S egy-egy korán hullott, elsárgult falevél
Arnyas bokor alján, ringó ágak között
Ősi elmúlásról, lombhullásról régel.

De mégis, de mégis őszszel majd megjövök,
Tarolt meső felett könnyeket öntözök,
Bánatos fejemet behintem paraszttal,
S bánatos dalokat zokogó panaszzal
Koszoruba kötök.

C'Emochey Laczi.

Napló-törödékek 1848-ból.

Irtá: Nagy Endre.

Fo ytatás.

Julius 26.

A mi nemzetgyűlésünk nem bír kivergődni azon nehézségekéből, melyet még mint országgyűlés elfogalt, midőn teendőinek köre majd csupán a sérelmek orvoslásának törvényezik által haszontalan sürgetését foglalta magában, s midőn törvényeket alkotott, hogy legyen, minek meg nem tartása rég sérelmeknek szolgáljon alapul. E nehézsékes állásból, mondom, szabadulni nem képes: — pedig ideje volna már, hogy elhagyjuk őseinknek ama szokását, minden erőfeszítő csata után Béla király névelten írnoka szerint: „biberunt magnum áldomás.”

Mózes könyveiben meg vagyon írva, hogy az Isten is 6 napig dolgozott a világnak teremtésén, a hetedikén megnyugodott, de a mi nemzetgyűlésünk éppen ellenkezően egy napon dolgozik s 5—6 napon fáradsáma hever ki. Nagy vádat mondott, de igazat. Mindazon dolgokat, melyeket a lefolyt 3 hétig végeztek, 3 nap alatt végezhettek volna, s mindazokat, melyek még elintézésre várnak, 5—6 nap alatt rendezhetnék, hogy mennének haza azok, kikre Besze Mihályként ily veszes időben otthon legtöbb szükség van, mert a nép azoknak szavára hallgat, a kik bizalmat bírnak. Bizalmát pedig leginkább azok bírnak, a kiket jövő sorsa alapkövének letétele végett képviselőül választott.

S mit tesz a mai nemzetgyűlésünk? Megnyitja üléseit 5-én nagy pompával, s 6 napon át 11-ig örül és nyugszik: örül azon, hogy immáron megkezdí majd a hon újjá alakításának nagy munkáját; 11-én elkálltja széles e Magyarországon, hogy a haza veszályben van, katoná és pénz kell, ezt lánzólo lelkesedéssel megajánlja, de mintha a pillanatnyi lelkesedés minden erejét kimerítette volna, 9 napon át, 20-ig ismétlen nyugszik, s haszontalan vitával tarisznyázza el a drága időt, 9 hosszu nap leforgása után végre újra felriad, hogy az olasz háboruba avatkozás kimondása után nyughassék mind e mai napig. Ilyenek vagyunk mi, ilyen nemzetgyűlésünk, azon M . . . pártot sem véve ki, mely sértett büszkeségből, önérdék által szennyezett nyelven szent elveket penget ugyan, de melyekről el lehet mondani: „mit ér a szájban pengő hit, mit csupa vallás-tétel?”

Ha ez nem táblabíró, akkor nem tudom, mi az. Hiszen, ha most befejeznék a nemzetgyűlést, mint kellene, mondhatnók-e azt egyéneket követigazolási gyűlésnél a hol haszontalan kakasviadalokat küzdöttek érdektelen tárgyak felett?

Leg nem foghatom, hogyan történhetik ez; ha csendes béke óleiben elénk ha résztvevő rokon nemzetek vennének körül, talán megjárna mind ez, de így kiűn és benn fenyegetve, bizonytalan institúttal nem arra kellene-e törekednünk, hogy minél előbb szilárdítsuk ezeket, lecsendesítsük azokat? De a mi képviselőink félkettőkor fölugrálnak s

azonban vakon hisz a rosszban, veleszületett gyarlóságánál fogva az elébe hurczolt deliquens lelkét, a vád anyagának fontos részeit nem is tudja elfogulatlan és pártatlan kritikai munkájának alávetni, hanem ösztönszerűleg ítél keményen, megfélembizhetlenül. A deliquens aztán vagy bűnös valóban, s akkor fittet hány a társadalom szigorú ítéletének, — vagy ártatlan, s akkor a lélek egyensulya megbillen, kétségbeesés és sötét elborulás fogja át, amelynek szövetének csalogatóan inogtat a megsemmisülés világossága. Ki bűnösebb tehát? Az, akinek hamis vádjára több esélyvel bír arra, hogy végzetes következményei beállanak!

És nincs kizárva, hogy az apagyi jegyző véres teteme vádol valakit, aki részes a halálba kergetésében.

Hanem vádolja az ország egész közigazgatási rendszerét is, amely valamennyi emberét kiteszi annak, hogy sikkaszthasson, hogy a társadalom minden emberéről gondolkodás nélkül elhigye, hogy valóban sikkasztó, s hogy ekként semmi biztosítékot nem nyújt a munkásai becsületének integritásához.

Úgy tudjuk, — legalább a közigazgatási törvények akként rendelkeznek, hogy a községi jegyző pénzt nem kezelhet. Tehát nem is sikkaszthat. Továbbá a községi jegyző működését ellenőrzi a főszolgabíró, az alispán és így tovább. Tehát két okból nem sikkaszthat. Ha azonban ennek dacára sikkasztott, úgy pénzt kellett kezelnie, vagyis ellenőrizve nem volt. De hát hogy lehet az? Hiszen a ma-

gasabb jogkörű hatóságok első sorban ellenőrző hatóságok, s csak azután jön a hozzájuk utalt végrehajtó ügykör! A logika vége az, hogy a magasabb fokú hatóságok a hatáskörüknek csak kisebb felét teljesítik. Mindenesetre nagy baj, s hogy ez a baj annyira általános, mint a mennyire tényleg az, feleljen érte az elavult közigazgatási rendszer.

Van még egy kérdésünk! Honnan tudták, hogy Balogh Sámuel sikkasztott, mielőtt ellene kellő vizsgálatot lefolytattak volna? Minthogy pedig vizsgálat nélkül sikkasztást megállapítani nem lehet és nem szabad, honnan vette magának a bátorságot az, aki, hogy Balogh Sámuel sikkasztónak deklarálja ország-világ előtt?

A Balogh öngyilkosságával ennek a tragédiának végig lejátszva nem volna szabad lenni, ezt az erkölcsi élet szükséglete és szabályai sürgetően követelik.

Közügyek.

— Rendkívüli megyei közgyűlés. Szabolcs-vármegye főispánja az időközökben beérkezett sürgős jellegű ügyek elintézése céljából a vármegye törvényhatóságának rendkívüli közgyűlését folyó évi szeptember hó 5-dik napjának d. e. 9 órájára Nyiregyháza város vármegyéhez nagyterembe hívta össze. A tárgysorozatból kiemeljük a következőket: A kereskedelemügyi m. kir. miniszter leirata Nyiregyháza város vásárvám tarifájának megállapítása tárgyában. — Küldöttségi jelentés Nyiregyháza város szervezkedési szabályrendeletének módosítása, új állások rendszeresítése, a tisztviselők fizetésének rendezése tárgyában hozott és Benicz Miksa és társai által feleltesztett képvisleti határozatokra vonatkozólag. — Küldöttségi jelentés a „Bes-

seney" szobor leleplezési ünnepélyének előkészítése tárgyában. — Tisztügyiési javaslat Nyiregyháza város közönsége által alkotott nyugdíj szabályzatra vonatkozólag. — Tisztügyiési javaslat Nyiregyháza városának regale könyve eladása ügyében hozott határozatára vonatkozólag. — Tisztügyiési javaslat Nyiregyháza város képviselőinek a színház megvétele tárgyában hozott s Nádasy Kálmán és társai részéről megfélembizett határozat ügyében. — Tisztügyiési javaslat Nyiregyháza város tulajdonát képező vásárvám bérbeadása tárgyában.

A mai nevelés a gyakorlati élet szempontjából.

(Folytatás.)

Éz eszményi gondolkodásra tehát nekünk kellett tanítanunk annyival inkább, mert erre az élő teremtmények között egyedül méltó az emberhez; egyedül ez emeli ki az állatok sorából; egyedül ez képes tartós örömeiket adni; egyedül ez képes őt az örök igazsághoz, az Istenhez felemelni 's másokat is felemelni. stb.

Szándékosan neveltünk, miveltek ez ifjut ily irányban! Nem tartottuk helyesnek, őt idő előtt tömni gyakorlati tudással!

Erre még nem volt való!

Csak sejtítettük vele a tudás mennyiségét és hasznát; csak megismertettünk az eszközökkel és módokkal, melyekkel a tudományokba behatolhat, s az életet tisztességesen végig közdheti a maga és a társadalom javára.

Nem tömöttük a tápdus és nehezen emészthető eledelokkal sem testet sem lelkét. Csak megileltettük vele az eledelkeket. Mert az igaz tápláló és megemésztendő szerek az élet nyújtja neki stb. stb.

Ha idő előtt, zsenge korban a fősulyt a szaktudományok elsajátítására fektettük volna, ezzel sem az ifjunak, sem a tudománynak nem lettük volna helyes szolgálatot.

Mert az ifju legfeljebb elbizakodott, szerénytelen, önhitt, fennhéjázó lehetne ama képzetlensége mellett, hogy ő már sok hasznos dolgot tud. — Idő előtt csömörítettük volna

türelmetlenek, mert az ülést már 11 órákor megnyitották s azóta csak megehdülhettek. Uraim! az utolsó 1848. évi, még táblabírói országgyűlés utolsó heteiben eljárást szemük előtt tarthatnák.

Ezzel a nemzetgyűlés lassú menete feletti panaszaimat bevégzem, megemlítem még jövőben legfeljebb, de bele többé nem ereszkedem, ha csak carmen lugubré nem akarnek fölötte írni. Adja Isten! megemlítem se kelljen többé hanyagságát, csak iparkodását munkásságát méltányolnom.

—

Július 27.

A budapesti lovas és gyalog nemzetőrség ma esküdött zászlójához és az alkotmányra. Az eskü helye a vérmező, szavai: vér és áldozat a honért s a következmény? ismerik-e uraim, a következmény? a következmény is lehet vér, de mely a szabadság gyöngye növényét elnyomó gaz és parajt hervasztja ki, hogy legyen egyszer már a hazának tere tiszta a gyomtól, legyen éden.

S ez meg fog, ennek meg kell lenni, erre esküdtek Önök uraim! Nagy nap is Önökre nézve, nagyobb, mint némelyek talán hiszik. Ez eskünel fogva feltétlenül kötelesek Önök az első parancsokra, ha kell, tömegestül harczmezőre lépni. Harczmezőre lépni, Uraim: Csöndes házi tűzhelyük mellől, olyan dolog, mely vegletekkel határos, de hiszem, mert hinnen jól esik, hogy ezt Önök mind meg gondolták s hogy mindenre határozottan keszen vannak. Ne is hallgassák meg a törpelelkűt okoskodását, mert az okoskodásának minden szála alul a gyávaság és az önzesszűlte határtalan kislelkűség kandikál ki. Ismerem én az állást, melybe a család jön, ha a családfő távozik, tudom azt, hogy

egyszerű, saját életünkön kívül a családot is veszélyeztetjük, mely pedig drágább a magunkénál, de a hol a közszabadság és a nemzet forog veszélyben, melynek bukása a miénk is maga után vonná, el kell, hogy nemuljon a családi, bár mi kedves viszony.

Epen ez ismerete a családi kötelek szakíthatatlanságának vezetett engem ama nézetemre, rendíthetlen hitemre, hogy a nemzetőrségnek, ezen nálunk gyakorlatba vett rendszerét hiányosnak tartsam és annak a porosz rendszerre leendő átváltoztatását pártoljam.

En a nemzetőri képességet a 18. és 60. év között állapítanám meg, s öt osztályra alakítanám. Az első osztályt képeznek a 18—21. évesek kivétel nélkül személyenkint rendes katonai szolgálatot teljesítő mozgó nemzetőrség, ugy, hogy felvénként 1/4 felmentetnek a tényleges szolgálat alul, ugyanannyi azonban újolag besorozatnak. A 2-ik osztályt képeznek a tényleges szolgálatból már hazaszabadultak 5 éven át, tehát 26 évükig általában, mely osztályt szükség esetében tüstént mozgósítani lehetne. A 3-dik osztályban soroztatnának a 26—35 évesek, de csak ugy, ha családjuk 4 gyermeknél nem nagyobb. A 4-ik csekélyebb osztályba tartoznak azon 35—60 évesek, kiknek nincs több mint két gyermekük. Az 5-ik osztályba végre, a mely osztályt veszély idejében is csak otthoni őrszolgálatra alkalmaztatnák, jönnének a 26—35 évesek, kiknek több mint négy — és azon 36—50 évesek, kiknek több mint két — gyermekük van. Az 50—60 év közötti gyermekes család apák végkép fölmentetnének, de nem ugy a gyermektelenek és agglégények. Ily osztályzással elérnők azt, hogy mindig volna legalább 200.000

főnyi, legszebb ifju erőben levő rendes hadseregünk tényleges szolgálatban, elérnők azt hogy szükség esetében behívandó többi nemzetőrségünk is edzett és a mi legfőbb beagkorolt vitézekből állana, kiket tüstént hadsorba foghatnánk a nélkül, hogy fegyverforgatási tudatlanságuk akadályul szolgálhatna. Ezenkívül a sok gyermekkel megáldott családapák gyermekeikre tekintettel kiméltetven s csak a legvégső szükségben állíttatván hadsorba, ez által az állam, az esetleg elárvult gyermekék feletti költséges gondoskodásról mentetnek meg, most ugyan midőn hazánkat minden oldalról vesz környezi az első osztályba eső egész ifjuságot, sőt a második osztályt is ki kell állitanunk, de beállván egykoron, mint hinni akarom, az általános európai béke, vagy legalább is mi közvetlenül veszélyeztetve nem levén, ezen hadseregnek nagyobb részét haza lehet bocsátani s a bennmaradtaktól is csak két év szolgálatot kívánni, ugy mindazáltal, hogy a legelső parancsokra talpon lenni köteleztetnénk. Az első és második osztályba tartozóknál azonban szükséges volna a házasság betöltése.

—

Július 28.

Isten átka van-e rajtunk? vagy bűneinké méltó büntetése ez, mely ne engedje-e nemzetet önállóan fellépni Európa terén, mely meggátolja még csirájában, e nemzetnek minden törekvését. Vagy elvedve-e Te hatalmas Isten! a te szövétneked e népek vezetőitől, hogy messze, sőt tan örökre elvetesszünk az ígért földétől! Pedig halálat adánk neked oh magyarok Isten! midőn e nemzet lelkesebb, szabadság szerető fiaiból láttuk új kormányunkat megalakulni.

meg lelkét, s beállott volna az az eset, hogy férfi korá elen már minden tettvégyát elvesztette volna.

Mig ellenben annak tudata, annak érzete mellett, hogy ő igazi kenyérkereső dolgokhoz még nem ért, — szerény, alkalmazkodó, törekvő leend; de erőtlő duduado testi és lelki ereje nem szűnik meg egész életén át törekedni, tanulni, küzdeni, magát a tudományban és szakmájában képezni stb. stb.

Avagy nem helyesebb eljárás-e az, ha az ifjút több ideig neveljük, hosszabban míveljük az első fogékony korban, — semhogy gyorsan, felületesen kioktatva, az életnek átadják csak azért, hogy aztán a javító intézetek és börtönök pótolják az első alapos kivivélés hiányát?

Nem czélszerűbb-e több időt fordítani a test és lélek edzésére és mivélésre, semhogy idő előtt agyon gyórtörve életet megrövidítsük, vagy a tebodyákat töltjük meg velük?

En tehát az én hosszasan látszó, de szükséges mivélés után — már mint a gymnásium — nyugodtan engedtem át ez ifjút az életnek, mert most már (legalább nagy átlagban) meg van benne a használhatóság garanciája, s meg van benne mind ama kellék, melyre egy rendezett társadalomban, egy jogállamban mulhatatlanul szükség leend, mint szabad 's a közeletet irányítani hivatott polgárnak stb."

Ezeket és ezekhez hasonlókat látszott mondani az a régi gymnásium, mely az ifjút bizonyítványt elbocsájta.

Gondokodjunk csak felette, vajjon nincs-e teljesen igaz!

Azt hiszem, nagyon is igaza van! Mintha csak azt mondta volna, amit egy derék, okos, gazda a csikót vásárolni akaró szomszédjához, mondván: Ime! Itt a csikó! 4 éves, jól kifejlett, ép, egészséges. Még nem tud jól a hámban dolgozni, de a hámat, nyergét már felveszi, igen szelid és kezes stb. Jól állók érte, hogy kitűnő, tartós, szerény ló lesz belőle, s beválk akár kocsi lónak, akár háti lónak!

A régi gymnásiumok abbéli czéljukat — hogy mindenk előtt embert neveljenek —

E kormány, mely annyiakat bizalmát bír, mely hivatva lenni látszott nemzetünk jövő sorsa alakítóvénket letelele, megszilárdítására — most hibás nézetből, vagy könnyelműségből (rossz akaratot feltenni nem tudok) öránkint lépéseket vesz a népbizalom területén. — Hogy az olasz háborúba avatkozást idegen érdekekért megszavaztatná nemzeti gyűlésünkkel, hogy, mint előre is látható még a status adósság átvállalására is reá birni igyekvendik képviselőinket, ezt még talán megbocsátni tudnók, mert, hiszen, a nemzet jövője vér- és pénzáldozatot kíván, s hogy a nagyobbakat kikerülhessük, a kisebbet elfogadhatjuk — de, hogy katona állítási tervezeteit régi modoru, elavult alapokra feltetve, az ifjúságban a vágyat a lelkesedést hazájáért küzdeni, elfojtsa, ezt megbocsátni sokkal nehezebb lesz.

A kormány tervezetében a katona szolgálati idő 6 évre van téve, kimondván egyuttal a nem helyettesíthetés. Ez utóbbi intézkedésnek értetlen hagyásával, ez már magában is elég, rossz vért csinálni, de ez még nem minden. A ruházat a régi serezedek mintájára frakk és sárga-fekete sinórzat. Difficile est satrum non scribere.

Csak azt szeretném tudni, ha miniszteriumunk a nemzetorséget a jelen lábón akarja-e megtartani, vagy nem? megtartása a legszerencsétlenebb gondolatok egyike volna, mert midőn az embert családi kötelekek fűzik az élthez, sokkal nagyobb lelkesülés kell, hogy életét veszeljeztesse, mint ha nem. Pedig ha az életbe tekintünk nagyon kevés és magas lelkesedésre képeseknek száma. — Már most kérdem, mely hadvezér tud ily sereggel oly biztosan nyílt csatát küzdeni, mint rendszerzett, köteleességét ismerő po-

különböző, tán avultnak is látszó, de határozottan sikeres eszközökkel vitték keresztül.

Gondoskodtak arról, hogy a test épen tartása és edzése mellett megfelelő studiumokkal edzők memóriáját, éleltsékek elméjét, nemesítéséket erkölcsi világot, kifejlesztékek a haziszeretetelet, lelkét bevezetékek eszményibb világba, ébren tartásuk tettvégyát, kifejlesztékek nemes ambiczióját stb. stb.

Ezt különbözö, bár gyakorlati használhatóság tekintetében ugyan jelentéktelen, de a nemes czélnak: az igazi ember nevelésnek annál megfelelőbb eszközökkel érték el.

E studiumokat nem kizárolag gyakorlati használhatóságok szempontjából, de mint kitűnő szellemi, erkölcsi stb. tornaeszközökkel kell megélelni.

Legtöbbször hánytorgatják fel a gymnásiumoknak a klasszikus holt nyelvek: a görög és latin tanítását.

Pedig e nyelvek tanítása sok-sok előnyvel bír! Ime!

E nyelvek formai tökélye, életre való belső szerkezete még mindig mintaul szolgálhat bármely nyelv tökéletesítésére. Az ifjundól oly szellemi állapot teremtenek, hogy idővel — a szükséghez képest — bármely nyelvet játszva tanul meg.

Azon kifogás, hogy e nyelvek holtak, s legfeljebb a tudományos körök veszik hasznát — a legszebb dicséret rájuk, mint lelki nevelési tornaeszközökre. Mert e nyelveket tanula az ifjú, annak tudatában, hogy ezeknek nem veheti a gyakorlati életben hasznát, szerényen lesz; másrészt annak érzetében, hogy szellemi ereje a nyelv tanulásra erősen kifejlett, teljes reményvel, jó kedvvel és üde tettvégygyal néz a gyakorlati élet feladatai, ez esetben: a különbözö s hasznosságukra és szükségességükre csak kisebb kijelölhető nyelvek tanulása elé.

Nem utolsó előnye e klasszikus holt nyelvek tanításának az sem, hogy az ifjak között sem fejlődik ki idő előtt a nyelv irigység, a nemzetiségi versengés stb.

Tehát e klasszikus holt nyelvek tanításának nagyon mély jelentőségük van. És én

rossz rendszerű nemze örökkel? Ily nemzetorséget a kormány nem akarhat, s ha nem akar, ha sorkatonaság helyett csak a nemzetorség fiatalabb részének mozgóvá tételét kívánja elérni, nagyon hibásan számított a szolgálati időnek 6 évre terjesztésével. — A nemzetorségi fogalom megkivánja, hogy kivétel nélkül a hon minden fia tagja legyen annak, s hogy sikeres legyen megkivánja mindegyiktől a tetleges szolgálatait után szerzett gyakorlatosságot. A jelen terv által ez el nem érhető; mert 15 millió népben több van 200.000 fiatal emberrel; az pedig igazságtalan volna hogy míg az egyik a sors által megszabadulva henyén élne napjait, addig a másik jövőjét áldozná fel amazok nyugalmáért. Jövőjét áldozná fel, igen, pedig a fiatal embernek a jövő a legszebb tulajdona, kivált, ha egy tanult fiatal embert félig végzett pályájáról a sors a harcmezőre hív, mi lesz abból 6 év után visszatértevel? miként fogja fel pályáját ott, a hol elhagyta? Urain! midőn lelkesülésre számítunk, ne csigázzuk annyira az áldozat nagyságát, hogy a huroknak pattannia kelljen. Hiszen e czélba vett intézkedéssel a haza mostani fiatltságának jövőjét egytől — egyik letiporjuk, pedig kinek örizzük meg e hazát, ha nem ezeknek. Meltányos, sőt jogos, hogy e hazát a fiatltság mentse önnön számára, de az is méltányos, sőt jogos is, hogy e megmentésben egyenlően osztozzanak, s időnkint, három evenkint váltsák fel egymást, mert az a fiatltság, mely most felmentetik a vaksors által, 6 év múlva nem lesz többé fiatltság s nem fáradozik a hon megórzése körül holtlő annak áldásait szinte úgy, sőt bővebben élvezi, mint kit sorsa áldozatul dobott.

Folyt köv.

nem szoritanám ki az iskolából bizonyos időre és tán nagyon idő előtt kijelöl p. o. a francia nyelv miatt. Nem micsoda öneltelességgel lesz a gyermek-ifjú teli annak tudatában hogy ő már birva p. o. a francia nyelvet, megélehet már Franciaországban is. Tehát már a kozmopolitikus hajlamot is ébreszti benne. De hát kérem, a zsenge ifjú hajlamai még nem véglegesek! Ki mer érte jót alni, hogy valószínű életpályáján nem-e inkább az angol, orosz stb. nyelvek van szüksége?! Es ekkor nem e jobb a klasszikusok után szerzett nyelv-tehetséggel, s pihent erővel neki-feküdni a szükségessé vált nyelv tanulásnak, — mint az egyoldalú, élő nyelvek tanulás által kifárasztott lelket újból és újból nehéz tanulásra utalni?

A régi gymnásiumok minden tantárgyáról ki lehet mutatni, hogy teljesen megfelelnek az ifjúság valódi nevelésének, mivélésének, ltköre emelésének stb. stb.

Miért forgatjuk ki tehát ez iskolákat jellegűkből? Mire való volt tehát az a sok experimentáció, amit az 50. évektől kezdve a 6 osztályú reál-iskolák, s aztán a sok-sok szakiskola felállításával a zsenge ifjúságon, annak testén és lelkén keresztül vittünk? — Vagy tán hogy e tekintetben is a francziákat utánozhassuk? Hát miért nem inkább az angolokat, kik a klasszikus nevelés minden áldása mellett elég élelmesekek is?

Mire való volt ezeket a gymnásiumokat, melyek minden tudományos, minden szakpályára, s az élet minden foglalkozásának sikeres elsajátítására nemcsak képesítettek az ifju embert, de e mellett a társadalomnak jól kivivelt, nemesített, használható anyagot nyújtottak annyira, hogy hacsak a hatalmon levők egyike-másika jogtalan, vagy igazságtalan eljárásával nem provokálta, — békét és boldogságot árasztottak a társadalomban?! — Vagy tán csak azért hoztuk be a 6 osztályú reált, hogy később 8 évre emelve közeledjünk a régi gymnásiumhoz? Es nehogy egészen egyenlők legyenek, megnyirbáltuk a gymnásiumot, mintegy szárnyát szegtük, hogy ugy lássék, hogy a reál-iskolai szellem is oly magas röptű?

Mi erre valóban nem tudunk helyes okokat találni! Kerdezzük meg tehát a modern naturalistákat, materialistákat stb. Am halljuk, mit hoznak fel ezek okul?

Először is — mondják ők — a gymnasiáisták, amint kikerülnek az életbe, nagyon tehetetlenek, ügyetlenek, azaz: nem élelmesekek.

Valóban szomorú, hogy ami éppen legfőbb disze: az élelmesség, vagyis az állati önzés hiánya, ez bünlő tudatik be neki.

Hát tán jobb azzal az élelmességgel, azzal az állati önzéssel, furfanggal, — melynek csirája minden állatban és emberben meg van, s a rideg életben rohamosan ki is fejlődik — nem bocsjantani az ifjút a társadalom rendelkezésére és még tán idővel nagy hatalmat is adni kezébe?

Hát nem látjuk, hogy a társadalom ujjabbkori szomorú jelenségei és tünetei éppen ebben a ki nem irtott állatias önzésben, ebben a szabályozás és mérés nélkül kifejlett élelmességben találják éltető forrásukat?!

Hát nem botrányos látni, hogy egy még irni, olvasni sem tudó, soha iskolába nem járt ember, mint p. o. az annak idején nagy feltűnést keltett Hay Bernát uszorás volt, — rövid emberélet tartama alatt sok szászret, tán egy millió forintot tudott összeharcsolni.

Ugyan hány száz jöhízemű, kissé tán tudatlan, kissé tán könnyelmű, de a társadalomnak még mindig becsületes tagja kellett, hogy koldusbotra jusson e millió összeharcsolhatása miatt.

Hogy ez megtörténhetett (és mennyi történt meg, ami ki nem tudódott) ez nem a Hay Bernát-féle élőlények vagy állat-emberék büne! Oh nem! Ez a mai nagyon tudá-

kos, élvágyó kor büne és szegye! Mert kérdem, hogyka egy gazdag baromfi udvara ajtaját (bármilyen okból, jóhisz-műségből vagy gondatlanságból) nyitva hagyja, s a rókák bejönnek és megdézsmálják a baromfiakat, lehet-e ezért a rókákat okolni? Dehogy is! Hisz ezek csak állati ösztönüket követték!

Ez esetben a baromfi udvar őrzője a hibás és megérdemelte 25-öt; de aztán a rókákat sem szabad kímélni, s csak elhessegetni és ijeszteni, mert így nagyon elszaporodnak.

Hát még együtt tartani őket a baromfiakkal? Még az állatvédők egylete is elborzadna ily gondolattal! És joggal!

(Folyt. köv.)

Tanügy.

A nagykállói áll. gimnáziumban a tanulók szabályszerű beiratása — a nagy szünetekben történt előjegyzések figyelembe vételével — szeptember 1., 2. és 3. napjaiban történik. *Schurina István*, gym. igazgató

Értesítés.

A nyiregyházi róm. kath. elemi iskolában a beiratások szeptember 1-től 11-éig naponként délelőtt 9 órától 12-ig tartatnak, s a rendes tanítás 12-én veszi kezdetét.

Felhívattak a szülők és a gyámok, hogy tanköteles gyermekeiket ezen idő alatt irassák be, mert a későbbben jelentkezők a város hatósága által megbírságotlathatnak.

Az évi tandíj 2 frt 15 kr., mely a beiratás alkalmával azonnal lefizetendő. A hitközség tankötelesei közé nem tartozó tanulók évi 6 frt 15 kr. tandíjra kötelesek fizetni. Szegény-sorsú szülők gyermekeit az iskola igazgatója a tandíj fizetése alól felmentheti; a 15 krnyi díjat azonban az ilyeneknek is meg kell fizetniük.

Más népisiskolából jött tanulóknak végzett tanulmányaikról bizonyítványt kell felmutatni, kötes esetekben pedig a miniszteri utasítás 50. szakasza értelmében felvételi vizsgálatnak kell magukat alávetni.

A javító és felvételi vizsgálatok a beiratás tartama alatt tartatnak meg.

Kelt Nyiregyháza, 1898. augusztus 27.

Orsovitsky Gyula, vezető-tanító.

Értesítés.

Az ágost. hitv. evang. népisiskolában a jövő 1898/9. tanév szeptember hó 6-án a tanköteles tanulók beiratásával veszi kezdetét.

Szeptember hó első három napján a javító és magánvizsgák tartatnak, szeptember 6—10-ig, délelőtt 8 órától 10-ig és délután 2 órától 3-ig, a megfelelő osztályokba tartozó városi tanulók vétetnek fel.

A tanyai népisiskolák tanulóinak beiratása szeptember 12—20-ig a tanyai iskolákban eszközöltetnek.

A beiratásnál minden szülő vagy gyám köteles bizonyítvánnyal igazolni a tanuló születés évét és azt, hogy hányszor részesült védhími öltásban?

Ugyanakkor minden tanuló az országos t. nyugdíj alapra 15 krt tartozik lefizetni.

A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 12-én reggel 8 órakor templomi istentisztelettel kezdődik.

Figyelmetlenek a t. szülők és gyámok, miszerint tanköteles tanuló gyermekeiket a kitűzött időben és az illető osztály tanítójától pontosan beírattatni és rendszeresen iskoláztatni sziveskedjenek.

Nyiregyháza, 1898. augusztus 25-én.

Pazár István,

ág. h. ev. népisiskolai igazgató-tanító.

A nyiregyházi ev. ref. egyház vegyes elemi iskoláiban az 1898—9. iskolai évre szóló beiratások f. 1898. évi szeptember hó 1—11. napjaiban tartatnak.

Kéretnek az ev. ref. felekezetünkhöz tartozó szülők 6—12 éves elemi iskolai tanköteles gyermekeiknek a kijelölt időben haladéktalanul történendő beiratására, a rendszeres tanítás elemi iskoláinkban a beiratások után azonnal kezdetét vehesse és későbbi feladások által ne hátráltassék.

Az I. osztály növendékeit beírja és tanítani fogja Lengyel József tanító, a II., V., VI. osztályok növendékeit Bán Lajos tanító, a III., IV. osztálybeli növendékeket Horváth István tanító.

Ev. ref. felekezetünkhöz tartozó szülők gyermekeikért 2 frt 50 kr. évi tandíjat, más vallásuk és idegenek 4 frtot fizetnek. Az évi tandíjnak első felerésze a beiratás alkalmával, a másik felerésze az iskolai év folyama alatt, február hó elején mulhatatlanul lefizetendő, valamint minden feladott gyermek után az országos tanítói nyugdíj-alap javára 15 kr. és egyes tanítók által először beirt gyermekek után iskolai törvényeink értelmében beiratási díj lesz felszámítva. Szegény sorsú szülők tandíj elengedését folyamodhatnak; ez iránti kérvényüket az egyházi előjárásúhoz címelve a beiratást teljesítő tanító kezébe átadni kötelezetnek, ki is a beadott kérvényeket kellő időben a egyházi előjárásúhoz betérjesztendi.

Más vallásfelekezetű iskolából, vagy idegen helységről jövő gyermekek végzett tanulmányukat s előmenetelüket feltüntető hiteles elemi népisiskolai bizonyítvány előmutatása mellett fognak felvétetni, ennek hiányában felvételi vizsgálatnak vetetnek alá.

A 1898—9. iskolai évi tanítás folyó évi szeptember hó 12-én Isten segítségül hívásával veszi kezdetét.

Nyiregyháza, 1898. évi augusztus 25.

Horváth István,

ev. ref. igazgató-tanító.

A női-párisiskolában a beiratás kezdődik szept. 12. és tart 13—14-én, d. e. 9—12 óráig, az intézet helységében. A rendes tanítás 15-én kezdődik. Nem lehet eléggé figyelmeb. ajánlani a nagy közönségnek az általános intézményt főképp pedig a társadalom azon osztályának, melynek nem áll módjában leányait a magán utoni sokkal költségesebb kézimunka oktatásban részesíteni. Rövid néhány évi fennállása óta igen sok szerény viszonyok között nőtt leánykának adta már meg ez iskola a legtisztviségesebb megélhetés módját.

Nyílt levél

Szabolcsvármegye igen tisztelt hatóságaihoz, községi előjáróishoz, a gazd. egyesülethez, gazd. körökhöz s általában a gazd. ügy barátaihoz.

A földművelésügyi m. kir. miniszter úr ó excellentiájának kitüntető bizalmából a 2677.—898. elnöki számú magas rendelettel „gazd. vándor szaktanárnak” neveztettem ki a „szövetkezeti szakra” oly czézből, hogy a szövetkezeti eszme terjesztésére, s általában a mezőgazdaság, de főleg a kis gazdák gazdasági érdekeinek intellektuális uton való előmozdítására irányuló munkákban szerény szaktudásommal és gyakorlati ismereteimmel hivatásomhoz képest részt vegyek.

Székelylül, melyet mindig a nagyméltósági miniszter úr jelöl ki, Nyiregyháza lévén kijelölve, működésemet első sorban Szabolcsvármegyre terjesztem ki.

Hivatalos működésemet külön e czélra kiadott miniszteri utasítás szabályozza. Ennek értelmében feladatokat képezendi:

1. A magas miniszteri rendeleteknek esetről-esetre eleget tenni.

2. Az ország bármely részéről hozzám intézett, vagy utalt szakkérdéseket elintézni.

3. Közigazgatási hatóságok, községi előjáróságok gazd. egyesületek és körök, valamint szövetkezetek hivatalos megkeresésére

mindennemű, szakmába vágó ügyekben a körülményekhez képest eljárni, a hozzám intézett kérdésekben felvilágosítást és tanácsot adni szóval vagy írásban, esetleg a helyszínén eszközölködő magyarázatok kíséretében.

4. A magas miniszterium jóváhagyása mellett tanulmányi utakat tenni a vidéki gazd. élet tanulmányozása czéljából.

5. A hozzám forduló egyes gazdáknak vagy ügybarátoknak a felvetett vagy felmerülő kérdésekben felvilágosítást adni szóval vagy írásban.

A hozzáam érkezendő megkereséseket a fenti sorrendben és díjtalanul intézem el.

Felkérem tehát az igen tisztelt hatóságokat, előjáróságokat, gazd. egyesületeket, gazd. köröket, szövetkezeteket, valamint a magánosokat is, sziveskedjenek bármely, a szövetkezeteket, a téli gazd. tanfolyamok és gazd. előadások tartását, s általában a mezőgazdasági életet érintő kérdésekben és ügyekben esetről-esetre hivatalomhoz (Nyiregyháza, IV. ker. Er-utca 13. sz. a.) fordulni.

Itt meg kell jegyezni, hogy magánosok megkereséseire csak azon esetben rándulok ki a helyszínére, ha megkereséseiket a hatóság, előjáróságok, gazd. egyesület, vagy gazdákor utján terjesztik be hozzám; directe az egyesek részéről hozzám intézett megkeresésekre csak is szóbeli vagy írásbeli utbaigazítást adhatok, mert hivatalos utazásokat csak is miniszteri rendeletre, tanulmányutaknál, továbbá hatóságok, községi előjáróságok, gazd. egyesületek és gazd. körök hivatalos megkereséseire vagyok jogosítva tenni.

Felkérem különösen a vidéken élő igen tisztelt földbirtokos, lelkész, jegyző és tanító urakat, hogy minden oly ügyekben, melyek a nép gazd. ismereteinek s gazd. életének fejlesztésére alkalmasok, sziveskedjenek engemet megkeresni. Így: a növény termesztésére, állattenyésztésre... új termelési ágak meghonosítására... magvak beszerzésére... szövetkezetek, gazd. körök, olvasó körök megalakítására stb. stb. vonatkozó utbaigazítások és felvilágosítások iránt.

Egyben kérem kell azokat, kik bizonyos kérdések tisztázása és megbeszélése végett valamely községbe való kirándulásomat óhajtták, sziveskedjenek ily esetekben úgy intézkedni, hogy ily alkalommal andadó felvilágosításaimat, utbaigazításaimat mentől több érdeklődő gazda hallhassa, esetleg hogy mentől több actualis kérdés legyen megbeszélhető.

Az ily közvetlen megbeszélések és eszmecsereket a helyzet megvilágítja, engem a teendők iránt tájékoztatnak s lehetővé teszik, hogy mindenkor hiven tájékoztathassam a magas földművelésügyi kormányt azon gazd. ügyekre néve, melyekre hivatalos működésemet kiterjed.

Csodákat nem ígérek, mert én is csak ember vagyok.

Nagy sikerrel sem bízotok, mert a siker Isten kezében van!

Azokban vállvetett becsületes munka után, — ha nem is a magunk, de legalább utódaink részére — a sikert is joggal remélhetjük.

En egy esendes gazd. tanszéket követtam el jelen állásomért, hogy ne csak házvete, de közvetlenül is közreműködjem a nép gazd. életének föllendítésén, és mert jobb szeretem hazám mezőgazdasági ügyét, mint saját kényelmeimet.

Még egyszer kérem szives bizalmukat és támogatásukat.

Legközelebb teendő tanulmány utam irányát ugyancsak e lapok utján fogom közzé tenni; ez alkalommal is készséggel fogok rendelkezésére állani a tisztelt gazdák közönségnek.

Nyiregyháza, 1898. augusztus 28.

Hafiafis üdvözléttel

Abonyi Károly,

kir. áll. gazd. szaktanár.

Hirek.

— **Személyi hír.** *Br. Feilitzsch Berthold* főispán aug. 29-én családjával székhelyére visszaérkezett.

— **Pályázatok a vármegyénél.** Az öngyilkossá lett Balogh Sámuel volt apagi jegyző elhalálozásával megüresedett jegyzői állásra a pályázati kérvények szeptember 19-ig, a néhai Murányi János elhunytával megüresedett dadai alsó járási irnoki állásra pedig szeptember 20-ig adandók be.

— **Óda-üzön.** A Bessenyei szobor leplezése alkalmával elszavalandó ódára hirdetett pályázati határidő ugyan csak 8-án jár le, tegnapi azonban már is nem kevesebb mint 12 óda érkezett be az alispáni hivatalhoz. Minthogy pedig még a határidőből nyolc egész nap van hátra, s minthogy bizonyára nem egy „költő” az utolsó napig simitgajvitgat pályamunkáján, annyit előre is jósolhatunk, hogy az ódapályázat várakozáson felül fog sikerülni. Legalább mennyiség tekintetében, hogy minőség tekintetében mi lesz az eredmény, azt majd a bírálók lesznek hivatva eldönteni.

— **Hangverseny.** Szeptember 3-án, szombaton este az ag. ev. központi iskola dísztermében *Riszdorfer Elza* k. a. zeneakadémiai növendék hangversenyt rendez. A hangverseny műsorozata a következő: 1. C. Bóhm „Alla Turka”, zongorán előadja — kíséret mellett — Király Leczika. 2. Liszt „Rigolettó” Concert-Paraphrase, zongorán előadja *Riszdorfer Elza*. 3. Schumann „A két gránátos”, Konti „Dal a Czáterásból” Király Erzsike k. a. zongora kísérete mellett éneklé Révész *Riszdorfer János* ur. 4. Arany J. „A dalnok búja”, szavalja Dömötör György ur. 5. Beethoven „Albumball”, zongorán előadja Hudák Juczika. 6. *Riszdorfer Elza* „Ibolyakeringő”, „Rondó”, „Mazurka”, zongorán előadja a szerző. 7. Felolvasás, tariaja dr. Bartók Jenő ur. 8. Magyar Dalok, zongorán és czémbalmon előadják Hudák Károlyné, Körtvéssy Etelka urnő és Horvátn Bertalan úr. 9. Beethoven Sonate „F. moll. Fresko”. Székely „La Sirène”, zongorán előadja *Riszdorfer Elza*. 10. *Riszdorfer Elza* „Barcarola”, Káldy „Kurucz dalok”, Király Erzsike k. a. zongora kísérete mellett éneklé Révész János ur. Belépő díj: Ülőhely 2 korona. Állóhely 1 korona. Deák-jegy 30 kr. Jegyek előre válthatók és előjegyezhetőek ifj. Orbán Károly ur üzletében és este a pénztárnál. Kezdeté 7 és fél órakor.

— **Házasságkötés** Dr. *Somlyódy László* m. kir. honvéd ezredorvos a héten kedden kötött házasságot *Székessy Anna* kisasszonnyal, néhai Szikszay György volt bulyi földbírtokos kedves leányával.

— **A szőlősgazdák érdekében,** városunk polgármestere, a következő hirdetményt adta ki: Az 1892. évi XV. t. cz. 3 §-a értelmében mindazon szőlősgazdák, kik szeszcs italok kimerésével, vagy kismértékbeni eladásával nem foglalkoznak, igényt tarthatnak azon kedvezményre, hogy saját termésű boraiktól a házi szükségletre szánt mennyiség után, italdó fejében az 1-ső osztályú községekben, tehát itt Nyiregyházan is hektoliterenként csak 3 frt 35 krt fizetnek. Miután azonban ezen kedvezmény igénybevételese függővé van téve folyó év szeptember hó 15-ig teendő bejelentéstől, — felhívtnak mindazon szőlősgazdák, kik fennírt kedvezményt igénybe akarják venni, hogy erre vonatkozó bejelentéseket, melyben a bejelentő rendes lakhelye, ház-száma, család-tagok száma, szőlőbirtok terjedelme, a házi fogyasztásra felhasználott bór átlagos mennyisége hektoliterekben, folyó évben remélhető termés hektoliterekben, a házi fogyasztásra is nagybán, vagyis 56 litert kitevő mennyiségben való eladásra szánt bormennyiség hektoliterekben a városi fogyasztási adóhivatalban (a házi pénztár hivatalos helyiségében) folyó évi szeptember hó 1-től legkésőbb f. év szeptember hó 15-ig annyiaval is inkább tegyék meg,

mert a határidő elmulasztása a kedvezmény elvesztését vonja maga után.

— **Gazdasági szaktanár tanulmány-útja Szabolcsmegyén.** Nyílt levelem kapcsán tisztelettel értesítem a gazdasági ügy barátait, hogy a megyében az első tanulmány-utat a következő sorrendben és időben szándékozom megtenni és pedig: Szeptember 6-án Bujon, 7-én Gáván, 9-én Nyir-Bátoron, 10-én d. e. Gyulaj- és d. u. Pöcsön, 11-én Ófehértón, 12-én d. e. Nyir-Baktán, d. u. Laskodon, 13-án Berkeszen, 14-én Demecseren, 15-én Kemescsén, 19-én Kis-Várdán, 20-án Mándokon, 23-án Nagy-Kállón, 24-én Balkányban, 27-én Tisza-Lőkőn leszek. — Az illető községekben az előjáróságot és lelkész urakat, esetleg a birtokos urakat is felfogom keresni ugyan, mégis az ügy érdekében arra bátorokodnám kérni az ügybarátokat, tegyék lehetővé, hogy már a mondott napokon és helyeken is egy szűkebb körű értekezlet tarthatnék meg az ügybarátokkal, első sorban magam tájékoztatása és másod sorban a jövőbeni teendők megállapítása végett. *Abonyi Károly*, kir. áll. gazd. szaktanár.

— **Halálozás.** Vojtovics Bertalan helybeli építőmester m. hó 26-án délután hosszu szenvedés után elhunyt. Az elhunyt Barzó Mihály építőmesterrel együtt építette Nyiregyházán az utóbbi két évtized alatt csaknem az összes középületeket. Így nevezetesen a főgimnázium, a kir. törvényszék és fogház, a vármegyeháza, a Korona, a Színház a gör. kath. templom stb. épületeit. Ugyancsak ők nyerték el a vármegyei kórház építési munkálatait, melynek befejezését azonban már nem érthette meg. Virilisi tagja volt a vármegye törvényhatósági bizottságának és a városi képviselőtestületnek. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki: Özv. Vojtovics Bertalan sz. Bodnár Erzsébet, maga, valamint gyermekei Zoltán, Dezső, Margit és Jolán; testverei: özv. Vojtovics Ignaczné, gyermekeivel; özv. Juhász Mátysné, gyermekeivel; Sesztay Pálné, férjével és gyermekeivel; apósa, Tolnay Sándor nejevel és Ilona gyermekeivel; Birzó Mihály, mint üzlettárs, és a számos rokonság nevében is mélyen elszomorodott szívvel jelentik, a feledhetlen férj, legjobb apa, vő, testvér és rokonnak *Vojtovics Bertalan* építőmester, városi képviselői tag, megyei biz. tagnak folyó évi augusztus hó 26-án délután 4 órakor hosszas szenvedés után életének 45-ik, s a legboldogabb házasságának 12-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó évi augusztus hó 28-án délután 4 órakor a róm. kath. egyház szertartása szerint, Vármegyeház-utca 12-ik szám alatti házából fognak a vasuti sírkertben örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő miseáldozat augusztus 29-én reggel 8 órakor fog az Urnak bemutattni. — Nyiregyháza, 1898. évi augusztus hó 26-dikán. Áldás és béke hamvaikra!

— **A halott becsülete.** Közöltük annak idején, hogy Balogh Sámuel apagi jegyző, hivatalának megvizsgálása előtt, agyon lölte magát. A vizsgálatot akkor nem is fogantatosították, hanem a hivatalos iratokat és pénztárt — rosszat sejtve — zár alá vették. Az öngyilkossá lett jegyző eltemetése után Zoltán István járási főszolgabíró, Mikecz Gyula vármegyei főszámvéve és a p. n. ügyigazgatóság kiküldöttjeik Illyés Gyula p. ü. titkár közbenjöttével tüzetes vizsgálat alá vette a hivatalt. Az öt napig tartó vizsgálat a könyveket és pénztárakat rendben találta, sőt kiderült, hogy a rendezett anyagi viszonyok között élt, jogot vegzelt jegyző meg az ideai fizetéséből sem vett fel 167 frtot. — Ilyen körülmények között kétségtelen, hogy vezetes tettét minden indok hiányában pillanatnyi elmezavarban követte el.

— **Értesítés.** A nyiregyházi róm. kath. egyház, az iskolaszéki szervezeti szabályok utasítása folytán, folyó évi szeptember hó 4-én, vasárnap a délelőtti istentisztelet után,

az iskola helyiségében tartandó közgyűlésén az iskolaszéket újból fogja megválasztani, mely közgyűlésre az illetékes egyházközségi tagok tisztelettel meghívtnak. *Versár István*, esp. pléb.

— **A vadászati jog beérbeadása.** Nyiregyháza város határában az úgynevezett örökös földeken, továbbá a tanyai földeken és a Sima-pusztán gyakorolható vadászati jog beérbeadására a héten kedden tartották meg az árverést. A vadászati jogot a tanyai gazdákból alakult szövetkezet vette ki 305 frt évi bérért. A jogföldeken, a sóstói erdőben és a Császárszállason gyakorolható vadászati jog bérelte 1900-ig még a nyiregyházi vadászársaságé.

— **Darányi Ignác dr. földmívelésügyi miniszter látogatása Tokaj-Hegyalján,** a véglegesen megállapított program szerint, a f. évi szeptember hó 3-án és 4-én történik. A Gazdasági Egyesület szőlőszeti szakosztálya részéről kiadott hivatalos program ez: szeptember hó 3-án: 1. A Miniszter ur önmagyméltóságát f. évi szeptember hó 3-án reggel 1/2 9 órakor Szerencsen, a vasuti állomásnál, a főispán vezetése alatt Zemplénvármegye küldöttsége üdvözlí, mi végből a küldöttségi tagok S.-A.-Ujhelyből reggel 7 óra 28 perczkor, a rendes gyorsvonattal Szerencsre indulnak s ott a vasuti étkezőben gyűlekeznek. Tekintettel a tovább utazásra, a küldöttségi tagok utóruhában jelennek meg. 2. Fogadlatás után, reggel 9 órakor önmagyméltósága és kísérete a küldöttséggel, a szerencsi főszolgabíró által oda rendelt kocsikon Tállyára indul, a hol a tállyai szőlők tekintetnek meg, amely alkalomból Mailáth György br. öméltsósága a kiránduló társaságot „Bányász” nevű szőlőjében déli 12 órakor villásreggelire volt szives meghívni. 3. Villásreggeli után a társaság visszaérkezik Szerencsre s innen a délután 3 óra 26 perczkor induló személyvonattal S.-A.-Ujhelybe utazik. 4. S.-A.-Ujhelybe érkezvén, önmagyméltósága s az őt kísérő urak a vasuti állomásnál reájuk várakozó kocsikon Szőlőskőre indulnak, ahol megtekintvén a rekonstruálás munkálatait, visszajárónak S.-A.-Ujhelybe. 5. Itt a város szélén önmagyméltósága a küldöttségtől elválk és mint Andrásy Sándor gr. öméltsóságának vendége, Vejejtére hajtát. 6. Szeptember hó 4-én önmagyméltósága Vejejtérről a rendes gyorsvonattal Sárospatakra érkezik és ahol őt a vasuti állomásnál a sárospataki szőlőbirtokosok küldöttsége üdvözlí; rövid időzést önmagyméltósága és az őt kísérő urak a s.-a.-ujhelyi főszolgabíró által odarendelt kocsikon a sárospataki állami szőlőtelepeket tekintik meg. Innen a társaság a sárospataki és a s.-a.-ujhelyi szőlőhegyek alatt elvezető közúton S.-A.-Ujhelybe visszaérkezik. 7. Déli 12 órakor villásreggeli Zemplénvármegye főispánjánál. 8. D. u. 3 órakor szőlészeti értekezlet a vármegyeháza nagyertermében. Az értekezleten a miniszter ur önmagyméltósága fog elnökölni s a szakosztály részéről Lécay Szabó László, Görgey Gyula, Kossuth János dr. és Thuránszky László fognak felszólalni, az értekezleten egyébként minden meghívott tag felszólalhat. 9. Értekezlet után — ha az idő engedi — önmagyméltósága a s.-a.-ujhelyi telepítéseket tekintí meg. 10. Az esti rendes vonattal önmagyméltósága S.-A.-Ujhelyből elutazik.

— **A városi gőzfürdő** berlete ez évi november 1-én lejárván, a képviselőtestület tudvalevőleg elrendelte, hogy a gőzfürdő ne mint eddigi szokásban volt három, hanem hat évre adassék bérebe s olyan feltétellel, hogy az összes felszerelést a bérlő legyen köteles beszerezni és jókarban, tisztán tartani. A városi tanács tegnap délelőtti állapította meg részletesen a feltételeket s egyidejűleg az árverés megtartására szeptember 14-ik napjának délelőtti 10 óráját tűzte ki, amikor a zárt ajánlatok beadandók.

— **Sulyos baleset.** Ugy látszik, a zemplén megyei gyermekek is szeretnek a biciklisták ellen csinyeket elkövetni. Amelyek pe-

dig, hogy könnyen vezetéssé válhatnak, kitűnik a következő esetből: Dókus Ernő cs. és kir. kamarás orsz. képviselő neje, Ragályi Ilona úrnő aug. hó 26-án legényei kastélyából biciklizni jött Ujhely felé. Mikor a Ronyvát áthidaló csörgői fahidra felhajított, a hid alól egy pajkos gyerek ugrott elő s a bicikli kerekéi közé egy fadarabot dobott, úgy, hogy a sebesen futó bicikliző nagyot zökkenve rögtön megállt, a méltóságos asszony pedig biciklijéről az egyensúlyozó fölélt oly szerencsétlenül bukott előre, hogy a bal alsó karcsontját eltörte, fejét, arcát erősen lehorzsolta, orrán-száján erősen vérzett. A súlyosan sérült orra az épp arra haladó Sennyey Géza báró csörgői üres fogata vette föl s ezen tért apósa Dókus József lakására.

— **Felozlatott csendőrkülönítmény.** A múlt téli szociális mozgolódások következtében Thuzséron felállított csendőrkülönítmény aug. végével felozlatott.

— **Elmaradt lóvásárok.** A Miskolcon általánosító 7-ik számú lovató bizottság által október hó folyamán Nyiregyháza, Kisvárdán és Mátészalkán megtartani szándékolt katonai lóvásárok a loállományban fellepett fertőző betegségek miatt nem fognak megtartani.

— **A debreceni óriás kigyó.** Csaknem az összes lapokat bejárta az a hír, hogy a debreczeni vásártérben levő menaszéria egyik legérdekesebb látványossága, egy három és fél méteres óriás kigyó, valamelyik rosszul őrzött pillanatban kiszökött a pokrócokkal beült ládából s napokon keresztül nem találták rá az exotikus szökevényre. A hír érthető riadalmat keltett a vásártér közelében fekvő szőlőtertek nyaraló lakói között. Mert nagyon valószínűnek látszott, hogy a rabságot megunt hüsevő hüllő a szőlőkbe menekült s mindenki remegett a véle való veletlen találkozástól. A föltevés alaposnak bizonyult. Harmath Gergely főreáliskolai tanár szőlőjében csakugyan rábukkantak a szökevény óriás kigyóra. A kánikulai nap hevétől fölmelegedett homokban aludt a szőlősorok közt olyan jóízűen, mintha valahol az Amazon-vidéki tropikus őserdőben lett volna. Prohaszka menaszériás nagy örömmel vitte haza.

— **Katonai lóvásár.** A Miskolcon általánosító 7-dik számú lovató-bizottság folyó évi október hó 11-én Búd-Szent-Mihályon katonai lóvásárt fog tartani és ezen alkalommal soroz: 4, 6, 6 és 7 éves katonai célokra alkalmas hátsólovakat 158 centiméter minimális és 166 centiméter maximális mértékkel. Tűzér-legénység alá való hátsólovakat 155 centiméter minimális mértékkel. A vásárlandó lovaknak fejlettségek és jó karban kell lenniük; kiéhezett, lehajlott gyenge lovakat, vagy a melyek nehéz mezei munka következtében járásukbaa hiányosak, be nem sorozhatók. Marhalevél az (ugynevezett „Rédia”) okvetlenül szükséges. A bizottság nincs feljogosítva ennek átnyújtása alól valakit felmenteni.

— **Az öngyilkos árvája.** Vannak még könyöröléssel szívek a világon! A lapok utján hire futott országazerte, hogy Balogh Sámuel az öngyilkossá lett apagyi jegyző után öt arva maradt. — Olvasva ezt a hirt egy soproni jómódu házaspár is, kiknek házasságát az ég nem áldotta meg gyermekkel. Megesett a szívük a váratlan árva maradt gyermekek s elhatározták, hogy közülük egy kis leányt örökre fogadnak. Elhatározásukról értesítették az özvegyet, kinek mérhetlen fájdalommal balszámceppként hatott a jószívű házaspár nemeslelkű ajánlata.

— **Hármas bérletrendszer a debreczeni színházban.** Mióta főnáll a debreczeni színház, 1866. óta, páros és páratlan szám szerint bérletet a debreczeni urak. De harminczkét év alatt legalább is megháromszorozódott a város vagyonos intelligentiája. Mint-hogy pedig a régi első bérlek legnagyobbrésze évről-évre megtartotta saját páholyát, mások nem juthattak bérlethez, ami sok pa-

naszra szolgáltatott alkalmat és rontotta a színigazgató jövedelmét is. E bajon most úgy segített a város, hogy új bérletrendszert hozott be, amely szerint a bérleteket A. B. C. jeggyel három felé osztották s mind-egyik jegyű bérlo a szept. 1-től május 10-ig tartó szezon alatt 60—60 előadást kap, míg eddig a páros és páratlan számú bérlok 80—80 előadáson lehettek jelen.

— **Miniszterek a „Hódolólövelonulás” körképénél.** Az utóbbi napokban a fővárosba visszatérő előkelőségek között Bánffy Dezso báró miniszterelnök és Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter is meglátogatták a körképtársulat új nagy körképét, a „Hódolólövelonulás”-t. A miniszterek több ízben fejezték ki, hogy a nagy festmény mennyire meg nyerte tetszésüket. Bánffy báró nagyon dicsérte az egyes alakok portrait hűségét, Fejérváry báró hozzátette, hogy a kérdés megoldása, a kompozíció is kitűnően sikerült. Ugyanakkor tekintette meg a festményt a miniszterelnök neje, báró Bánffy Dezsóné is.

— **A felsőmagyarországi hadgyakorlatok.** A király vezénylet alatt szeptember 13-án kezdődő királygyakorlatokra vonatkozólag a következő rendelkezések vannak felvéve: A 6. hadtest csapatai, melyek jelenleg még dandárgyakorlatokat végeznek részint Kassa körül, részint Sáros- és Borsodmegyékben, szeptember elején a Szepességbe vonulnak és 10-én Szepesváralján és vidékén lesznek összpontosítva. Ugyanezok a kassai kerületbeli honvédszázal 2 dandára mely szeptember 2-án Kassáról kezdi menetli gyakorlatait Abos, Klembergen át a Szepesség felé, Lőcsén és Iglón lesz együtt és a nyugati félt fogja képezni, míg szemben a sokkal erősebb keleti fél: az 5. hadtest Fabini altábornagy parancsnoksága alatt foglal állást. A nyugati fél két oldalról kap erősítést: Pozsony felől a Vág völgyön át jön egy hadosztály Poprádra és Galicziából Tarnovból egy dandár Késmárkra. E kombinált hadtest vezényletét Catinelli altábornagy fogja átvenni, aki jelenleg Triest dél-tiroli erősség parancsnoka. Szeptember 11-én ő felsége Lőcsére érkezik, s akkor általános pihenő lesz. 12-én az uralkodó meglátogatja a Tátrát, a három Fűredet, a csorbai tavat, a csapatok pedig menetelni fognak; 13-án és 14-én lesznek a főgyakorlatok, melyeken a visszavonuló honvédszázal, felvéve a segítségére jövő erősítvények által, az előnyomuló 6. hadtestet Lőcsé és Csütörtökhely közt igyekszik majd feltartani. A döntés valószínűleg a Késmárk felől előnyomuló dandár által fog történni és szeptember 15-én reggel fog bekövetkezni, amivel a gyakorlatok véget érnek. Szeptember 15-én delután négy órakor ő felsége Lőcséről visszautazik Bécsbe.

— **Kard helyett nádpálca.** Sátoralja-Ujhelyben az utóbbi időben egymást érték a párbajok, nem csoda tehát, hogy két kis diák is „lovagias” uton szerzett magának elég-tételt. A párbaj egyik hőse most végezte a gimnázium második osztályát, nem tűrhetette tehát, hogy barátja, ki egy osztályalal lejjebb járt, őt bántódás nélkül sértegesse. Annak rendje és módja szerint kihívta a sértőt, ki szintén megnevezte segédeit. A segédek az előtűk legfélelmetesebb eszközt választották fegyverül — a nádpalcát. A párbaj pénteken ment végbe. A felek derékig leveleközve állottak egymással szembe. A segédek és „két orvos” (értés két tanuló) várakozó állásponthoz helyezkedtek. Mindjárt az első összecsapásnál a sértett fél a mellén egy vágást kapott, de a segédek a harc képességet konstatalván, felük kiközösítette a csorbát, mert oly csapást mért a sértő fél fejére, hogy az feldagadt. Az „orvosok” elősiettek és a konyhából előhozott késsel nyomdosták le a dagaszt. A felek nem békültek ki, hanem büszkén távoztak a küzdelem színteréről és ezt méltán teheték, mert ők megsérültek, míg a felnőt párbajozók többnyire csak lyukat szoktak löni a levegőbe.

— **Első ügétő verseny.** A beregvármegyei ügétő verseny társaság által Beregszás-

ban f. hó 21-én rendezett első ügétő verseny Bereg, Szathmár, *Szabolcs*, Ugocsa és Zemplénvármegyek közönségének rendkívüli érdeklődése mellett folyt le. A verseny iránt való érdeklődés fokozta, hogy abban báró Sennyey István Magyarország első urkocsisainak egyike is futtatott a beregmegei ügétő versenytársaság díjáért. A versenynek igen jó idő kedvezett, és a minden tekintetben kitűnően elkészített pálya kelőben biztosította a verseny sikerét. A versenyt körülbelül 4000 főnyi közönség nézte végig és lelkesedéssel üdvözölte a versenyben nyerteseket. A tribünökre összesereglett 5 vármegyeinek valamennyi szép hölgye, a kik megjelenésükkel csak fokozták a versenyzők buzgótságát. A versenyek a következő eredményvel végződtek:

I. Tenyészverseny 700 korona, 4000 méter, első gróf Lónyay Menyhért fogata, hajította a tulajdonos, második gróf Lónyay Menyhért fogata, hajította ifj. Fedák István, harmadik gróf Lónyay Menyhért fogata, hajította Füzesséry N.

II. A beregmegei ügétő versenytársaság díja 1000 korona, 5000 méter, első báró Sennyey István fogata, hajította a tulajdonos, második br. Sennyey István fogata hajította Lónyay Géza, harmadik ifj. Fedák István fogata, hajította dr. Fedák István.

III. Asszonyások díja 4 emléktárgy 5000 méter, első gróf Lónyay Menyhért fogata, hajította br. Sennyey István, második Róth Sándor fogata, hajította a tulajdonos, harmadik Bay György fogata, hajította a tulajdonos, negyedik Bárczay Sándor fogata, hajította a tulajdonos.

IV. Mezei gazdák versenye 200 korona, 1600 méter, első Orosz Pál lova, második Paiko György lova, harmadik Szarka Peter lova.

V. Berkocsikok versenye 120 korona, 1600 méter, első Berner Lőrincz 8. számú berkocsija, második Blumenthal Herman 9. számú berkocsija, harmadik Friedman Ignác 24. számú berkocsija.

A verseny befejezése után kitűnő kedély hangulatban lezajlott táncmulatság volt a vasuti vendéglőben.

Apróságok a hétről.

„Szent István kesergője”-be nehány toll, — s nehány nyomdahaiba csúszott be a multkori számunkban.

E helyütt közöljük a két utolsó strófát hiteles alakban:

Nagy tisztesség a mi engem ére mondják.
Ördög vigye a sok báludó bolondját
Ékes koronám, hogy tán zálogba csapták
Csaptak a fejemre egy „farmilei” sapkát.

Micsoda tisztesség!?! homokkó darabba
Kallós szobrász keze által kifaragva
Bűnöm had úr bűnöm, hogy kerest. lettem,
De ily nagy büntetést még sem érdemltem!

Nagy gondoktól főt a héten a városi tanács feje. A jövő évi költségvetést tárgyalta.

Hát hiszen nem volt kis dolog máskor sem a költségvetés összeállítása. Kiszámítása és kimutatása annak, hogy mennyi bevételre számíthat a város a következő esztendőben, mire mennyi lesz a kiadása? — de azért alig ha volt valaha olyan nehéz ez a feladat, mint épen az idén.

A város főszámvevője, mikor a szakreferensek jelentései és javaslatai alapján a költségvetés egyes tételét összeállította s az így nyert adatokat összegezte, azt vette észre, hogy a közkölséggel fedezendő hiány nagyobb, sokkal nagyobb az előző éviéknél! Ugy annyira, hogy a községi pótdadó 68—70%-ra fog felugrani.

Nosza nekietek a tanács tagjai a főszámvevő munkálatának. Hiszen, ha csak az kell, mi sincs könnyebb, mint az egyes tetteket módosítani.

A bevételnél egy pár forintot a legtöbb tételhez hozzá lehet még adni, a kiadásoknál pedig amit csak lehet, le kell útni. Majd csak helyre áll az egyensúly!

Elő vették tételről-tételre az egész költségvetést. Meghánytak-vetettek minden egyes tételt s a végeredmény az lett, hogy a költségvetési hiány megszaporodott vagy kétezer koronával!

... A bibliában is megvagyon írva, hogy megbünteti az Úr az atyáknak álnokságait a fiakban harmad és negyediziglen! ...

Hajdanában úgy csináltak a város költségvetését, hogy a kiosztott jogfőldékből évenként befolyó vételrészleteket szépen beillesztették a költségvetésbe a rendes bevételek közé. Bevetel, — hát bevétel.

A vételrészletek azonban lejártak, a jogfőldék vételéről szépen felelmesztették az egyes évek kiadásai, — és ma már nincs egyéb hátra, mint a közköltség folytonos és rohamos emelése!

A város jövő évi bevételeit egyébiránt váratlanul emelni fogja a vadászati jog bérleti összege is.

Az ugynevezett „örökös főldék”-en, a Sima pusztán, meg a tanyai földeken eddig a nyiregyházi vadásztársulat birta bérben a vadászás jogát.

A tanyai gazdákat azonban úgy látszik, mód felett bántotta, hogy mások lövik a nyulát, meg a folygot az ő földjeiken. No meg különösen az, hogy a vadászok nyulászás, meg foglyászás közben bizony nem kímélték a szintén nyulászó meg foglyászó tanyai kutyákat és macskákat sem, hanem irtalom nélkül lepuffantották, ha az ő terrénumokon találtak.

Összebeszéltek tehát, hogy ők maguk vezik bérbe a vadászati jogot.

A bérbeadásra kedden délelőtt tartották meg az árverést.

Az árverésen természetesen megjelentek a vadásztársulat megbízottai, de megjelentek a gazdák is vagy tizenötven-huszan.

A kikiáltási ár az eddigi bérösszeg: 160 frt volt.

— Még öt forint! — szól a gazdák szószóloja.

— Ne aprózzuk — mondja a vadásztársulat képviselője — kétszáz forint!

— Még öt forint! — feleli rá a gazdák megbízottja.

A vadásztársulat képviselője meggondolkodik egy kevés időig, aztán kimondja a nagy szót:

— Kétszázötven forint!

— Még öt forint! — hangzik nyomban a gazdák részéről.

Pár percnyi szünet. Csend, amely vihart sejtet. Végre a vadásztársulat képviselője kimondja a maga részéről az utolsó szót:

— Háromszáz forint! Tovább nem megyek.

— Még öt forint! — mondja erre is angol flegmával a gazdák megbízottja.

Es a tíz percnyi záros idő elteltével leütik a bérletet a gazdákra háromszázöt forintért, azt a vadászati-jog bérletet, amelyet eddig 160 forintot kapott a város.

Azt kérdezhetné valaki, kinek mi haszna lesz ebből az árverésből?

Hát bizony azt bajos volna egy lélekzetre elsorolni.

Haszna lesz a városnak, mert majd két anyyi évi bért kap, mint eddig.

Haszna lesz a kincstárnak, mert most már az a 25—30 gazda is kénytelen lesz vadászati jogot váltani, ami pedig egy-egy vadászó gazdától évenként 12 frtot és egy-egy fegyver után 2 frtot jelent.

De haszna lesz a kincstárnak abból is, hogy több m. kir. puskaport fognak ezután elpuffogatni a határban.

Hiszta lesz a vadra éhes közönségnek, mert a vadásztársulat tagjai nem árulták a nyulat, ruczát, folygot, legfeljebb ajándékba juttattak másnak is.

Hasznos lesz tanyai gazdáknak, mert a nyulak között végrezhiendó nagy pusztítások után kevesebb kárt tesznek a vetésben, meg a fiatal fáknban.

Hasznuk lesz a határral szomszédos uradalomnak, mert a sok elriasztott nyul mind az ottani nyugodalmasabb vadászterületek menekül.

Haszna lesz a tanyai kutyáknak meg macskáknak, a melyek most már szabadon barangolhatnak a földekben.

Haszna lesz a vármegye ebadó-alapjának, mert több kutya után több adó folyik be, — feltéve, hogy befolyik.

Meg a jó ég tudja kinek, kinek nem lesz még haszna belőle!

Csak épen a szegény nyulaknak nem. Nem csak azért mert a tanyákon kint lakó gazdák éjjel-nappal háborgatni fogják őket, hanem azért is, mert a vadásztársulat tagjai bizonyára lesznek olyan elemesek, hogy január elsejéig, a mikor a gazdák bérlete megkezdődik, olyan razziákat tartanak ellenük, hogy alig ha marad hirmondó is belőlük jövőre!

A belügyminiszter úr öngyméltósága országszerte betiltotta a medvetanczolatást.

Ugy lehet az állatvédő-egyesület közbenjárásának eredménye ez a rendelkezés, de lehet az is, hogy a koldulásnak, dologtalan csavargásnak ezt a módját akarta vele megszüntetni.

Akarmelyik volt az indító ok, helyes dolog volt.

Hanem miért ne lehetett volna már egyidejűleg a kintornázást is megszüntetni?

Avagy talán az állatkinzás nagyobb baj az emberkinzásnál?

Vagy a medvék orra érzékenyebb a belefűzött karikák, mint az emberek füle a verklből kinyirkogtatott hangok irányában?

A héten a világtörténet legnevezetesebb eseménye az orosz czárnak a „világbéké”-re, az „általános lefegyverkezés”-re vonatkozó kezdeményező lépése volt.

Ez a kezdeményező lépés természetesen még nagyon, de nagyon messze van az igazi kezdeményezéstől.

A napi sajtóban azonban egyszerre háttérbe szorított minden más szenzaciót. Kicsi híján meg a kiegyezés vajudó kérdését is.

Konstatálni kívánjuk, hogy az orosz czár elhatározása Nyiregyházan nem keltett semmi feltűnést.

Mintha egyáltalán nem érdekelné az itteni köröket és karokat.

Pedig vagyunk már annyira katonaváros, hogy ha egyszerűben megszüntetnék és feloszlatták a katonaságot, nagyon megátszana a város külső képén.

Meglehet egyébiránt hogy a konyhahölgyek nem is értesültek még a nagy szenzációról.

Vagy ha értesültek is, magát a minden oroszok czárját sem hiszik olyan nagy hatalomnak, amely az általános lefegyverkezést keresztül tudná vinni.

Pedig ha az sikerülne, talán a Korona kávéházában is megszűnnének a estvelő szokásos kutya-konzertek.

CSARNOK.

Hajnal a parton.

— Irta: Tömörkény István. —

A nap, messze fönt a vizen, Tápé felől fölkel azon időben, ahogy azt neki a kalendárium rendeli. Közhiedelem szerint Tápé

tájékán állandóan alkalmazva vannak hat tótók, akik a napot minden reggel feltöltik az égbe s végül meg csákyakkal utána bökődnek, hogy jól haladjon. Így utnak is ereszkedik a nagy fényesség és szétveti világát a vizen. Parti madarak fölébrednek s halak dobják ki magukat a vízből. A tápéi malom nagy szárnyai azonnal forogni kezdenek. A malom inyeget a zöld fűzfák közül a karjával, hogy erre, erre emberek. Itt jó lenni a fűzfák közt, a parlos helyen, a víz szélén, amelyen lassan ereszkednek le a tutajos oláhok. A vizen a hajnal köde legel. A tulsó oldalon tizenkét ló huz egy nagy dommantatúmos hajót. Lassan mennek, igen lassan és mégis sokat haladnak. Az oláhok sietve kapnak a kormányhoz és kitérnek előre. Ugyanis azért oláhok, hogy iparkodjanak.

A parton még nem indult meg a rendes nappali mozgás. Apró gőzösök füstölögnek, hogy majd mennek valamerre. Az öreg zsidó ember, a ki a buzát szokta méretni a hajóba, napernyőjével lassu csoszogással megjelen s megy a dolga felé, mint ötven éve óta tavasztól őszig tenni szokta. Mindig a más buzáját méri, amit a más egy másiknak adott el, ő csak méri. Mennyit mérhetett már meg? Pipája ama régi, ma már ismeretlen kávéházi pipából való, amelynek garas volt darabja, sőt három krajczár kettő. Fehér pipák ezek s manapság talán már sehol a világon nem kaphatók. Honnan van neki mégis? Onnan van, hogy egyszerű emberek egyszerű móddal élnek. A pipát, ha elkeveredik, csak be kell dobni a parázsba. Ott lángol, izzik és susztorékol, mignem olyan fehéren kerül ki belőle ismét, — mint egy ma születet kis macska.

Emitt egy czimborá végez érdekes kísérleteket. Nem akar bemenni a kutyája a vízbe. Vadásznak az ilyesmi méreg. A multkor ugyanis a hasznára fordította a kutya merengését s belökte a folyóba. Azóta aztán semmiféle hajlandóságot az eb a vízhez nem mutat. Most már csalogatná tyukkal, kalácsal. Igen jó, ehető ételeket dob a Tiszába. Hektor szalad utána fölfele a parton (mert a hajók közt megszorulva olyan bolond a parti víz, hogy fölfele folyik,) de bele nem megy. Meg a vízmerítő lápra is átsétál, hátha annak az irányába hozza a sodor.

— Látod, látod — mondja örömmel a czimborá, — hogy bevált az elvem. Kényszereszközökkel nem szabad hatni a kutyára.

Nagy öröm az, ha az embernek valamely elve a valóságos életben is beválik. Am később, mert semmi boldogság sem teljes, csak be megy a kívánatos falatért a Hektor.

Mikor kijön, olyan vizet csap szét maga körül, hogy a kőfalra támaszkodó öreg emberek huzódozva nézik.

Ott egy egész sor ősz fej van. Barna és rózsapiros arczok, amikre nagyon illik az ősz bajusz. Különböféle ruhákban vannak az egyik módos, a másik épen csak él, de a régi idők s a közös multság csak összehozzák mindent. Olyan vizenjáró ember ez valamennyi, kik már kiálltak a munkából. Csak így a partról nézik mások járását, kelését. Ha esik az eső, akkor is csak ott van, ha süt a nap nagyon ádázul, szintén csak megjelen.

— Hej testvér — mondja egy igen öreg, hajlott hátú ember — de réig jirtunk együtt a Dunán. Van ötven éve.

Amaz gondolkozva tömi a pipáját a mutatójával.

— Van ám — szól több is.

— Hajhaj. Emlékszik e kend arra a nótára:

Kifogták az rózsám
Az pesti hid alatt
Hej, az pesti hid alatt.

Egyszerre öt hat reszkető öreg hang mondja rá a végít:

Hej, az pesti hid alatt.

Akkor megint az első szél!

Hej, pesti hid külábjá. —

Tovább azonban nem megy.

— No — szól a többinek, biztatva

Hej, pesti hid külábjá. —

De azok nem szólnak. Fejüket félre billentik, egy másik fölé tekint. Hogy ugyan hát ugyan? Igen: Hej pesti hid külábjá... pesti hid külábjá — — De mindannyian csak halgatagok maradnak. — A fény, ami a szemekben pillanatra fölygullad, elalszik megint.

Nem, nem. Már nem tudják. — Elfeledtek véglegesen.

Ha tudnám, milyen szívesen mondanám nekik.

*

Halad fölé a sűtőasszony az alsóvárosról. Ez egy olyan asszony, aki kenyeret szokott sütni. Emiatt egy szűkes utcából illendő sötét ruhába öltözött másik asszony jön ki, kendő van a kezében összehajtogatva.

— Mék erre fölé, — mondja neki — mer a makkói hajó möggyűtt tennap.

— Az az — felel az öreges nő lassan — möggyűtt. Én is láttam. Az öreg hajó van itt, a szent Lőrincz. A Dégiek volt az a hajó, tudja, mikor készült, mert itt készült meg a két kis Horváthok idejébe. Azután akkor, hogy a testvér sógorát a gugorarud fejbe ütötte.

— Ugy, ugy — vág szavába a sűtőasszony, hogy ő is beszéljen. — Nálunk mög nézze, mi esőt. Hoznak a tanyarud gyerekök köröszőlőhi. De ugy igaz ám, ahogy mondom. Viszik a paphoz. Ahogy a pap levősi rulla a kendőt, rem gyereök van a polyába, hanem hal.

— Hal?

— Hal. Azt mondja, ezt nem köröszölheti. Vigyek ki. Kiviszik a népek, csodálattal odakint mögnézik, hát csak gyereök. Mögén visszaviszik. A pap levősi rulla a kendőt, hát most mög két szál gyertya van a gyereök hejjin. Avval a pap mérges és pirongatja a népeket. Kimönnék mögén, odakint hát csak gyereök az. Kisdéd gyereök. Viszik újra vissza, hogy gyereök ez. A pap újra fölvősi rulla a kendőt. Most fehér galamb volt a polyában. Fölszál és azt mondta: Köszönd, hogy se halmak, se gyertyának hitelt nem adtal. Mert ha halmak ádsz hitelt, vizözön vősi el a világot, ha a gyertyának: tűz vész. Így azonban éhhalállal pusztul el a világ.

Az öreg asszony szótalan halad.

— Nem hiszik, látj, nem akarják elhinni a népek, Kata ángyi — fakad ki elkeseredve a sűtőasszony. — Möglássa nagy sanyaruságok következnek.

A nap kezd felébb haladni. A folyón megmozdult az élet. Vizi molnárok jönnek a partra ladikkal, hogy a buzát bevigyék örölni. Három gyerek jön, egy közülök nagy kenyeret visz.

— Nézzétek — kiáltja diadalmasan — az a mi sleppünk ott a tulsó parton. A négyszázhuszonegyes. Ép ahun az apám is, mer kátrányozzák a fődét.

— Rögtön igen nagyot is kiált:

— Edős apám!

A szóra egy csolnak elvágódik a slepp oldalától s jön át a Tiszán a gyerekekért. Vagy a kenyérrét talán. A sebes vizen lassan halad át nehéz, széles, ujmodi alak. Az evezést elunja az ember, a ki hajtja; mert akármily mélyeket feszít a lapáttal a vízbe, majd csak egy helyen áll, Hirtelen a ladiк hátuljára csapja a lapátot s két kézzel oly módon kezd forgatni, hogy a nyele csupa „s” betűket i. A ladiк most azonnal megindul és megy nyilegnyest a víznek részut fölé. Így lesz az otromba szerszámból csavarjáratu hajó. Ugy lehet, egy ilyen fajta evezés adta meg az ötletet a csavargözörsre annak, aki azt eltalálta. Egy darabig most ezt nézik a partról. Hirtelen azt mondja egy öreg ember.

— Ahun jön az Ausztria a Szilveszterrel.

— Hát — mondja egy másik a nézők közül — az ugy sem az Ausztria, hanem a Ponciusus.

— Mán pedig nagyon mög van kend bukva, ha azt hiszi.

— Én? — ütődik meg emez.

— Kend hát.

— Hát fogadok kenddel, hogy a Ponciusus.

— Én mög fogadok kenddel, hogy az Ausztria.

Mibe?

— Hát mibe?

— Hát két kis üveg pálinka mög két sóskalács.

— Ehun-e nyujtja a másik a kezét. — Vágja kend el, sógor.

A sógor elvágja az összefogott kezeket, miután elvágás nélkül a fogadás nem érvényes. Az elvágás jelzi ugyanis, hogy a fogadást nem négyesem közt kötötték, hanem ott volt a harmadik is, az elvágó, tanunak.

Ezentul menderik érdeklődése a gőzörsre irányul, amely egyre közelebb pipál.

— Ha a Ponciusus, akkor mindjárt mög-üsmerszik, csak ugy forduljon, hogy elővágódjon a fara mögöl a ladiк — véli egy ember.

— Már miért?

— Mert a Janos a mult heten vött vörös festéköt.

(Tudniillik, hogy majd azzal bekeni a ladiк szelet cefirásag szempontjából.)

— Fordul is már, hogy a fajajót, a melyet maga után huz, mint illik, orrával föléfele állítsa a parthoz.

Egyszerre sokan kiáltanak föl:

— Ausztria!

— Ugy-e mondtam! — kiált fel a nyertes öreg.

A többiek csodálattal néznek reá. A vesztes így szól:

— Kend még most is ott lehetne a timonrud mellett.

— Hát — mondja szerényen az, — ha csak szótn köllene hozzá. De a pejkök már nem bírják. Tudja kend — teszi hozzá hamiskás mosolyal — nagyon sokat táncoltam legény koromba . . .

1518/1898. sz.

Árverési hirdetmény.

Alantirott bírósági végrehajtó a nyiregyházi kir. járásbíróság 189. P. 1020. sz. végzése folytán közhírré teszi, miszerint vagyonbukott öv. Gorzó Jánosné nyiregyházi lakosnő csödtömegéhez leltározott összesen 446 frt 62 kr-ra értékelt festett vászonárak s butorokból álló ingóságok egy tömegben, esetleg darabonként is a helyszínen, Nyiregyházan a városháza udvarán 1898. évi szeptember hó 10-én d. e. 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Nyiregyházan, 1898. augusztus 27. én.

Oláh Gyula,
kir. végr. hajtó.

(0-1-1)

8443. K.

Hirdetmény.

1898.

Nyiregyháza város tulajdonát képező, gőz- és kádifürdő 1898. évi november hó 1-től kezdve 6 egymás után következő évre versenytárgyalás útján bérebe fog adatni.

Zárt ajánlatot 280 frt bánompénzzel együtt a f. év szeptember hó 14-én délelőtt 11 óráig Sexty Gyula városi tanácsos mint a gőzfürdő felügyelőjéhez adandók be, s azok 11 óra után a város kistermében kiküldött bizottság jelenlétében felfognak bontatni.

Kikiáltási ár 2800 frt, évi bérösszeg.

Az árverési feltételek a városi aljegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők, s másolatban kivehetők.

Kelt Nyiregyházan, 1898. évi augusztus 31-én.

Májerszky Béla,
h. polgármester.

(53-1-2)

Felhívás

zárt ajánlati versenyre.

Vb. Fábry Béla csödtömegéhez tartozó, a csödleltár 1—550. tételei alatt foglalt vasárak 4003 frt 89 kr letári becsértékben, és az 551—556 tételek alatt foglalt 103 frt 75 kr-ra becsült bolti felszerelések és állványok, a csödválasztmány határozatából zárt ajánlati verseny útján el fognak adatni, a következő feltételek mellett:

1. A zárt borítékban, alulirt tömeggondnokhoz intezett ajánlatok beadási határideje 1898. szeptember hó 4-ikének délelőtt 10 órája.

2. Az ajánlatához 410 frt bánatpénz mellékelendő, melyet az el nem fogadott ajánlat tevője 1898. szeptember 4-én délelőtt vissza nyeri; az elfogadott ajánlat tevője pedig a határozat kihirdetésekor a megajánlott vételár erejéig kiegészíteni köteles.

3. Az elfogadott ajánlat tevője jogosult 3 nap alatt a megvett ingókat elhordatni, augusztus szeptember 31-ikéig a bolti helyiségben tartani; utóbbi esetben 33 frt 33 kr. boltbért lesz köteles tömeggondnoknak fizetni.

4. A vételár lefizetésével, az ezután járó illeték lerovásával vevőnek az ingók azonnal átadatnak, azok tulajdonává válnak, és azok felett a korlátlan rendelkezési jogot nyeri. Ha azonban az ajánlattevő sem a vételárat ki nem fizeti, sem a feltételeknek eleget nem tesz, bánatpénzét elveszti és költségére és kárára fog újabb ajánlati verseny kiíratni.

5. Az árak minősége és mennyiségeért szavatosság nem vállaltatik.

6. Ajánlattevők a fenti feltételek kötelezők elfogadandóknak tekintetnek.

A csödválasztmány a beérkezett ajánlatok felett 1898. szeptember 4-én délelőtt 11 órakor fog határozni: azonban nem lesz köte az ajánlatokhoz, mert joga lesz bármelyiket elfogadni, vagy valamennyit elutasítani.

Az áruraktár és a csödleltár alulirt tömeggondnok útján bármikor megsemmisíthető.

Kelt Nyiregyházan, 1898. augusztus 27-én.

Dr. Hoffmann Mór,

ügyvéd
vb. Fábry Béla csödtömeggondnoka.

(51-1-1)

Bolt bérbeadás.

A nyiregyházi róm. kath. iskola-épületben és kántorházban egy-egy bolti helyiség folyó évi október hó 1-től bérebe adó. A bérleti feltételekről felvilágosítást ad Verzár István esp. pléb.

Első Leánykiházasítási Egylet,

m. sz.

leány- és fiu biztosító-intézet

Budapestben,

Teréz-Körút VI. 40—41. szám

Alapítottatott 1863-ban.

Legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb díjszabások gyermekek biztosítására. Semminemű mellék, vagy bélyegilleték, sem kötvény-díj nem fizetendő. Változtatlan havi díjzettek.

Eddigélé kifizetett biztosított tőke több mint 5.500.000 korona.

Vagyon 1897. decz. 31. 4.000.000 korona.

(48-5-4)